

HÁLÓZATOK

Számítógép hálózatnak nevezzük az egymással kapcsolatban lévő önálló számítógépek rendszerét. Előnyei az erőforrások megosztása, nagyobb megbízhatóság, adatbázisok kezelése-kommunikációs közeg

Alapfogalmak

Hálózati kártya

Közvetlen hardver eszköz a számítógép és az átvivő közeg között.

Alapvetően a fizikai réteg funkcióit látja el, de tartalmazhat adatkapcsolati funkciókat is. Tartalmazza a gép címét.

Bridge

Két fizikailag, vagy topológiailag eltérő hálózat közötti összeköttetést, tehát adatkapcsolati rétegfunkciókat valósít meg.

Repeater

Jelismétlő, mely azonos típusú hálózatok esetén két hálózatrészt kapcsol össze úgy, hogy továbbítja a jeleket. Épületrészek összeköttetésére használható.

Router

Forgalomirányító csomópont, melynek feladata, hogy meghatározza azt a csomópontot, ahová az üzenetnek kerülnie kell.

Mivel például a világháló esetén több csomóponton halad át az üzenet, a router megpróbálja kiválasztani a legmegfelelőbb útvonalat.

Ehhez két címet használ, az egyik a célcím, a másik a legközelebbi csomópontcím.

Ethernet

A leggyakrabban használt lokális hálózat, mely más, magasabb szintű hálózatok alapját képezi.

Sínszervezésű, ütközésfigyeléses, alapsávú hálózat.

A digitális jelek a vonalon, jól meghatározott időközönként jelennek meg.

Fizikai összeköttetése leggyakrabban a koaxiális kábel, de használható a sodrott érpár és az optikai kábel is.

A hálózat csomagkapcsolású, ahol a csomagok datagramként terjednek. A csomagátvitel véletlenszerű, aszinkron.

HOST+ KOMMUNIKÁCIÓS ALHÁLÓZAT=SZÁMÍTÓGÉPHÁLÓZAT

Host

Olyan számítógép, amelyen hagyományos felhasználói munka folyik, azok a számítógépek, amelyeket egy számítógépes rendszerben összekötünk (gazdagép)ezeket kommunikációs alhálózat köti össze.

Kommunikációs alhálózat

A hostokat összekötő adatátviteli rendszer

Kapcsolóelemek (IMP)

speciális számítógépek, amelyek két, vagy több átviteli vonal kapcsolását végzik el

Átviteli vonalak(csatornák)

Biteket továbbítanak a szg-ek között

Hálózati kapcsolóeszközök

-Repeater vagy HUB

Egyszerű jelismétlő berendezés, amely a kapott jeleket erősítve adja tovább a másik szegmensre

-BRIDGE

Híd a hálózat szegmenseit összekötő gép. Egyikről a másikra továbbítja a csomagot. Forgalmat cím szerint szűri, az OSI modell adatkapcsolati szintjén valósítja meg az összeköttetést.

-ROUTER

Útválasztó, utasításokat fogad a különböző topológiákon alapuló hálózatok felé továbbítandó csomagokkal kapcsolatban, kiválasztja a leghatékonyabb útvonalat. lehet belső és külső, fizikai, adatkapcsolati, hálózati réteg

-GATEWAY

Átjáró LAN összekapcsolható más típusú és más eljárásokat alkalmazó hálózatokkal. pl.IPX-TCP/IP, e problémák feloldását végzi a rajtuk futó speciális kommunikációs programokkal.

-SWITCH

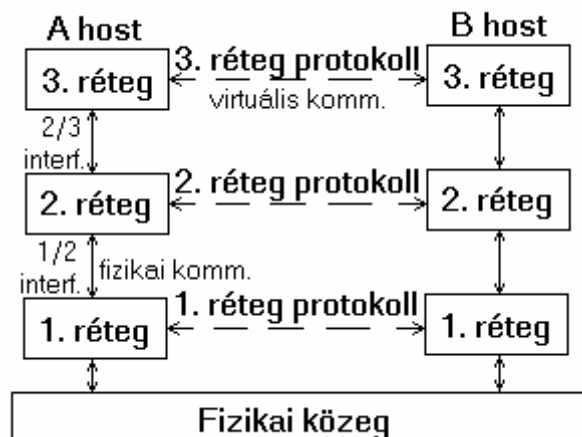
Speciális hidak halmaza, melynek egyik oldala a belső szegmenshez, másik oldala valamilyen hálózati csomóponthoz kapcsolódik. Gyorsítja az adat forgalmat, mert csak az kerül a közös buszra, amelyet másik szegmensre kell továbbítani.

Architektúra

A modern hálózatok tervezését szigorúan strukturált módon végzik.

A hálózatokat rétegekbe (layer) vagy szintekbe (level) szervezik, melyek mindegyike az azt megelőzőre épül.

Az egyes réteg neve, tartalma, funkciója más és más, de mindegyiknek a célja az, hogy jól definiált szolgáltatásokat nyújtson A felsőbb rétegnek, és elrejtse előle a szolgáltatás részleteit. Az egyik host n . rétege a másik n . rétegével kommunikál.

A hálózatok osztályozása

1. **Hozzáférés:** jellemzője, hogy egy adott hálózatra milyen módon kapcsolódnak a felhasználók. Pl. fizetni kell a használatért (Internet), esetleg bizonyos erőforrásokat nem használhatunk, vagy nem használhatjuk tetszőleges időpontban a rendszert.

2. **Kiterjedtség:** jellemzi, hogy a hálózat mekkora területre terjed ki.

- **LAN**
- Local Area Network – helyi hálózat.
- Általában egy intézményen belül működik, legfeljebb néhány épületre terjed ki. Pl. Novell Netware, Windows NT, Linux.
- **MAN**
- Metropolitan Area Network – városi (területi) hálózat.
- Általában városon belüli, illetve egy területen belüli hálózatról van szó, mely több helyi hálózat összekapcsolásával jön létre.
- Az összekapcsolás történhet telefonhálózat, üvegszál vezetékek, esetleg vezeték nélküli, azaz mikrohullám segítségével.
- **WAN**
- Wide Area Network – világháló Internet.
- Általában országos, vagy földrészek közötti hálózatot jelent.
- Általában a városi hálózatok szervergépeinek összekapcsolásával, vagy műholdak bevonásával történik.

3. **Sebesség:**

Általában a hálózatban található hardver elemekre jellemző adat. Sebességként a másodpercenként továbbított bitek számát adjuk meg. Mértékegysége a bit/sec, más néven „baud”

A különböző hardveres kapcsolatok sebességei:

- Sodrott árnyékolt érpár: a legolcsóbb, de egyúttal a zavarokra leginkább érzékeny. Sebessége 100 kbit/sec alatt van.
- Koaxiális kábel: hasonló felépítésű a TV antennáknál használt kábelhez. Sebessége 10 Mbit/sec – 100 Mbit/sec között van.
- Üvegszál kábel: hajszálvékony üvegszál, melynek belsejében a jeleket fény segítségével továbbítják. A fényforrás egy lézerdíóda, a fényérzékelő pedig egy fotodíóda. Sebessége 100 Mbit/sec-tól nagyobb.
- Vezeték nélküli: rádióhullámokkal, illetve mikrohullámmal megvalósított átvitel, esetleg műholdon keresztül. Sebessége fénysebesség.

Hálózati topológiák

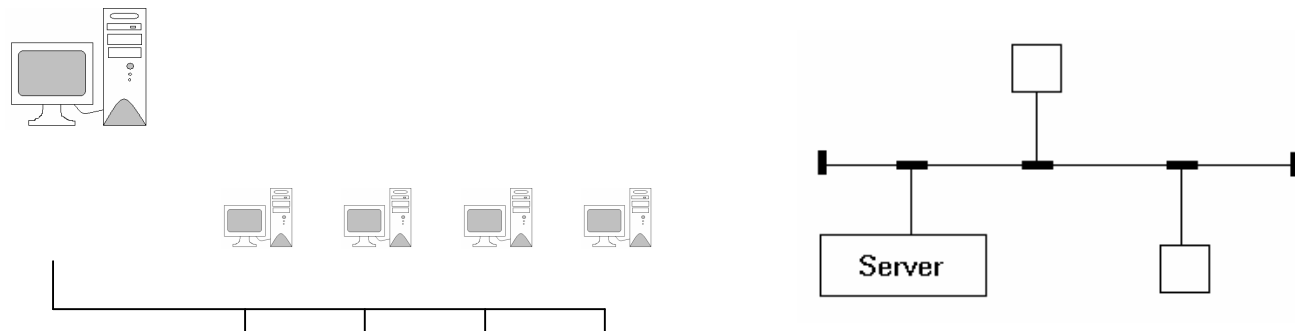
Jellemzője, hogy az egyes gépek milyen módon kapcsolódnak össze. Az egyes állomások általában egyenrangúak, és mindegyiknek saját, egyedi azonosítója, címe van.

Sín topológia

A munkaállomások egy közös vezetékre csatlakoznak, az adatátvitel is ezen a vezetéken történik. A vezetékre adott információ a teljes vezetéken végig fut, és az operációs rendszer biztosítja, hogy a megfelelő állomás kapja meg, a címe alapján.

Előnye: egyszerűen, gyorsan telepíthető, könnyű a hibakeresés, viszonylag kevés kábel szükséges hozzá.

Hátránya: egy kábelhiba üzemképtelenné teheti az egész hálózatot.

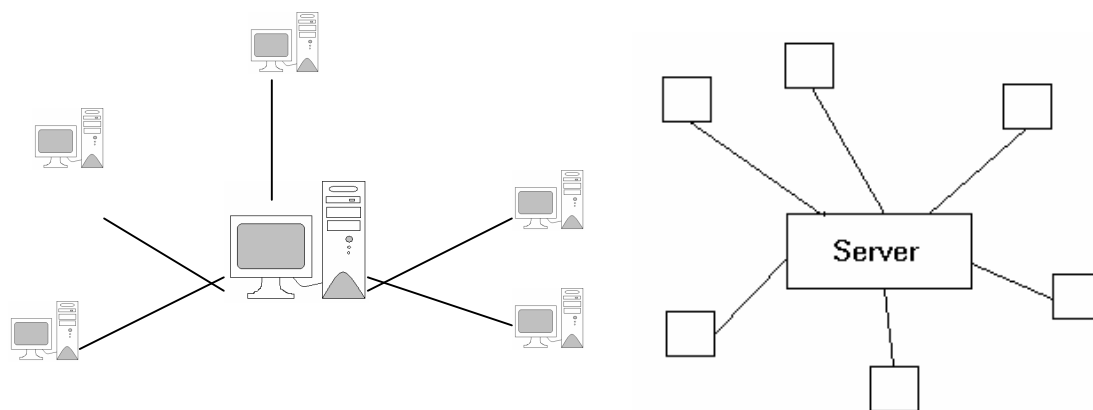

Csillag topológia:

A munkaállomások külön-külön vezetékkel csatlakoznak a szerverhez.

Előnye: kábelhiba esetén csak egy állomás esik ki a munkából.

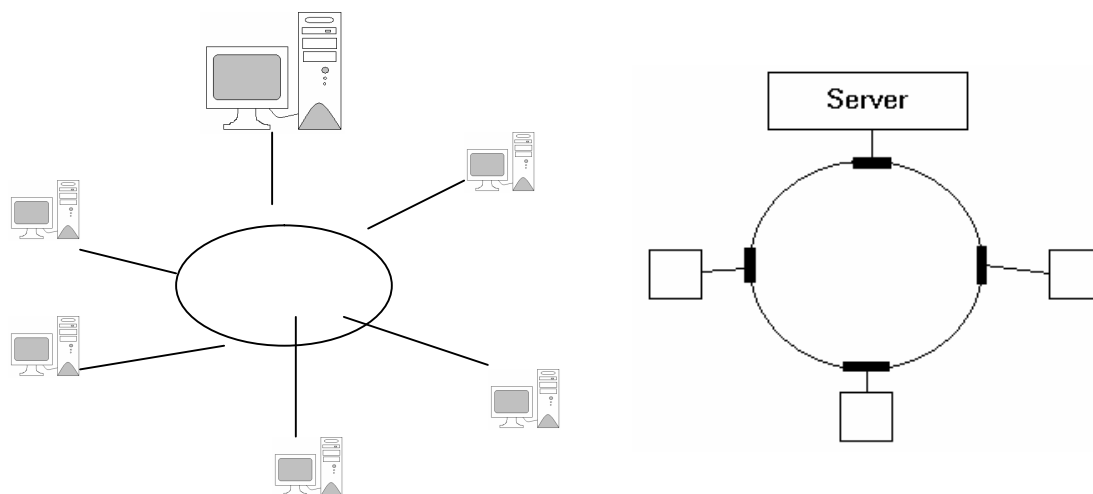
Hátránya: rengeteg kábel kell hozzá.

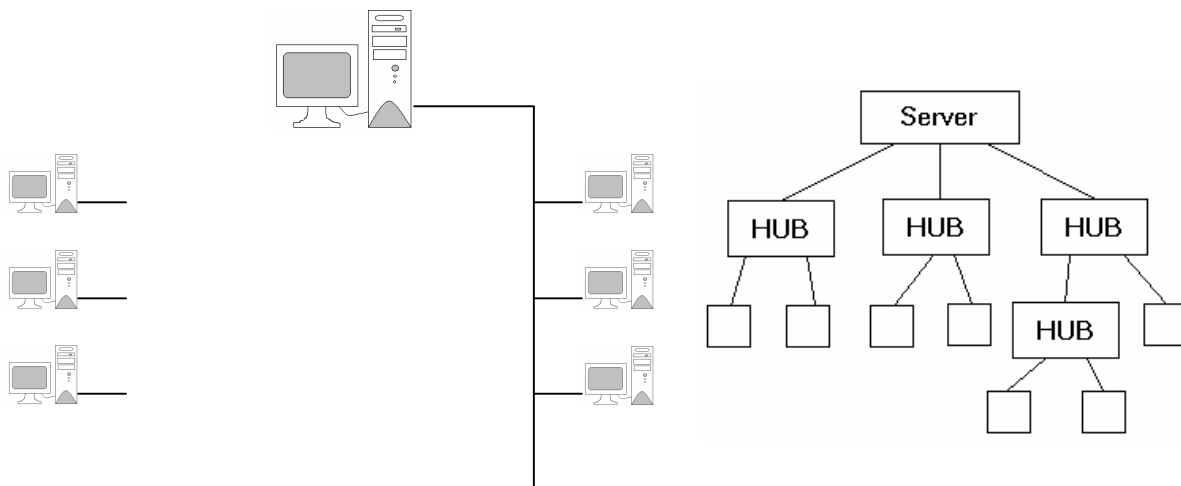
Gyűrűs topológia

A munkaállomások egy zárt görbe mentén helyezkednek el.

Hátránya: nagyon érzékeny a kábel hibájára.

Hiearhikus topológia (FA): Csomópontok közötti kapcsolatok fa szerkezetűek.

Vegyes topológia: Az előző topológiák keverése Pl:Sín és Csillag

Nyilvánosság szerint

1. **Zárt rendszerek**

HOMOGÉN – az összekapcsolt számítógépek csak egy gyártótól származnak.

2. **Nyílt rendszerek**

HETEROGÉN – az összekapcsolt számítógépek több gyártótól is származhatnak. Ma gyakorlatilag heterogén hálózatok működnek.

Átviteli módszer

1. **Alapsávú**

Modulálatlan jeleket továbbít, olcsó, egyszerű, pl: helyi hálózatok.

2. **Szélessávú**

Modulált jeleket továbbít, több csatornával rendelkezik, drága, pl: kábel TV.

Kommunikáció iránya

1. **Szimplex**

Egyik fél csak adó, a másik csak vevő.

2. **Fél duplex**

Az adó és a vevő közül, egyszerre csak az egyik lehet jelen a csatornán (adó-vevő).

3. **Duplex**

Az adó és a vevő egyszerre adhat és vehet (telefon).

Adattovábbítás szerint Hálózati kapcsolási módok

Vonalkapcsolás

A hívást bármelyik fél kezdeményezheti, az összeköttetés egyértelműen megadja az üzenetek erjedésének irányát, így nem kell az üzenetben a cél és forrás címeket elhelyezni.

Üzenetkapcsolás

Az állomások között nincs előre rögzített kommunikációs útvonal, az üzenet a fejrészában tartalmazza a rendeltetési címet.

A hálózatban lévő logikai kapcsolók a cím alapján továbbítják az üzeneteket.

Minden csomópontban a továbbítás előtt az üzenet ideiglenesen tárolódik. Mivel az üzenet méretére nincs korlátozás, ezért ha nem megfelelő méretű a tároló, az üzenetek elveszhetnek.

Kis méretű üzenetek számára ideális technológia.

Csomagkapcsolás

Megegyezik az üzenetkapcsolással, azzal a különbséggel, hogy az üzenetek hálózatra kerülése előtt, megadott méretű csomagra való tördelést, keretezést végeznek.

A csomag méretét a legszűkebb pufferméretű csomópont határozza meg.

Virtuális adatáramkör

Két állomás között hívás útján létesül összeköttetés, s mindaddig fennmarad, míg kapcsolatbontás nem történik.

A csomagokra tördelt üzenet, fix útvonalon, az adás sorrendjében érkezik.

Datagram szolgáltatás

A csomagokra tördelt üzenet minden csomagja tartalmazza a rendeltetési címet.

A hálózatra a csomagok önállóan, a többtől függetlenül kerülnek.

Útvonaluk eltérhet, így a megérkezéskor sorrendjük nem fog megegyezni. Ezért a csomagok fejrészébe, sorrend-információt kell elhelyezni.

Feladat szerint

- egyenrangú (peer to peer)
- kliens-szerver

Közeghozzáférés szerint

1. Központosított

Egy állomás foglalkozik az átviteli jogok kiadásával.

2. Véletlen

Átvitelvezérlés: nincs szükség engedélyezésre az első lehetséges pillanatban megtörténik az üzenetküldés.

3. Osztott

4.

Az adás joga körbejár az állomások között.

OSI MODELL

Nemzetközi Szabványügyi Szervezet az ISO (International Standard Organization) kidolgozott egy olyan modell eljárást (nem szabványt !!!) amelyet minden hálózati és kommunikációs rendszer tervezésekor alkalmaznak..

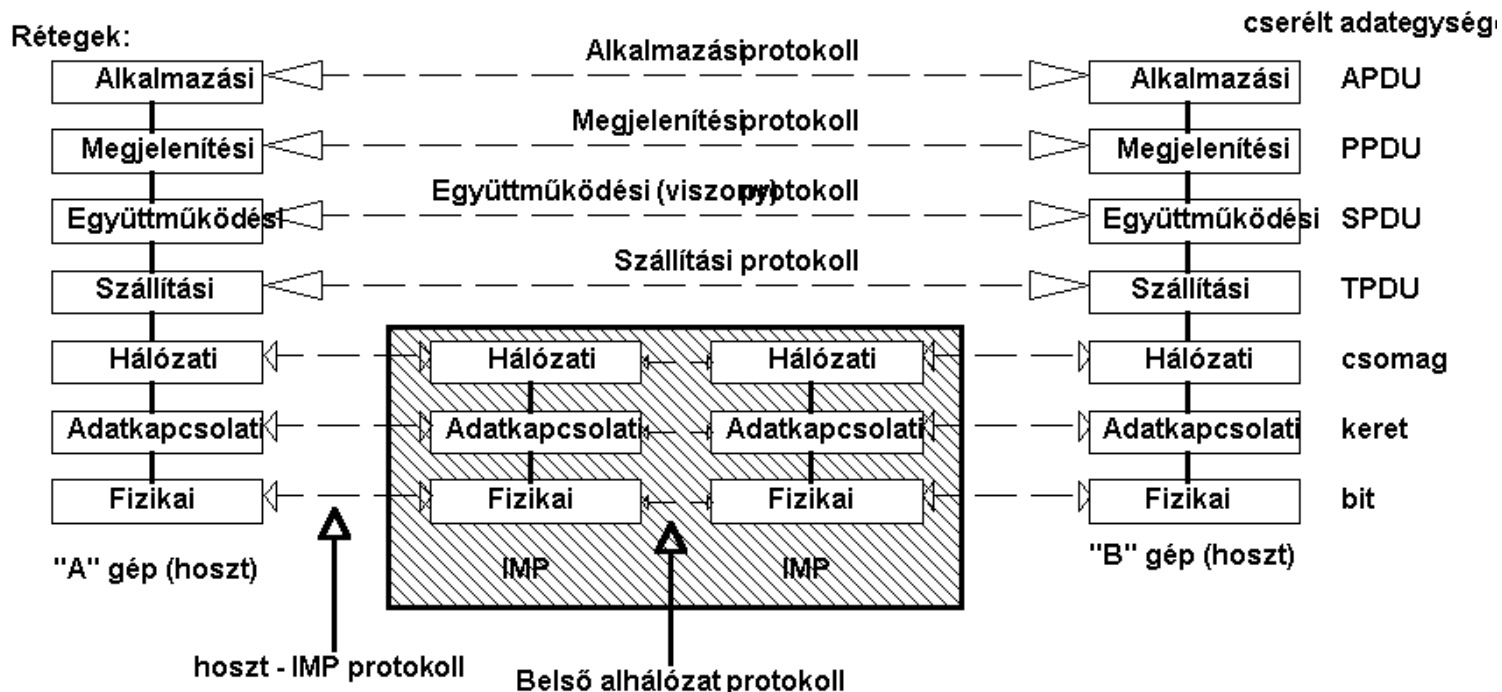
A modellt OSI modellnek hívják. OSI (Open System Interconnect) a nyílt rendszerek összekapcsolására alkotott rendszer.

OSI modell hét rétegből tevődik össze kialakításánál a következő szempontokat vették figyelembe.

-Minden réteg jól definiálható legyen

-A rétegek közötti információcsere minimalizálásával kell a rétegek határait megállapítani.

-Elegendő számú réteget kell definiálni, hogy a különböző feladatok ne kerüljenek feleslegesen egy rétegbe.

X.25 ajánlás alapján elkészített berendezések az ISO OSI 7 szintű referencia modell alsó három szintjének felel meg miközben az ajánlás a **network** és **transport** szint közötti interfészt definiálja. Az X.25 a 4-7 szinten nyújt hálózati szolgáltatást.

Hálózati rétegek

A számítógép egyes részei, melyek réteginterfészekkel kapcsolódnak egymáshoz. Egy-egy réteg, összekapcsolásnál a másik gép ugyanilyen rétegével tart kapcsolatot.

1. Fizikai réteg

Adatátvitellel foglalkozik, a bitek kommunikációs csatornára történő kibocsátásáért felelős.

2. Adatkapcsolati réteg

Feladata a hibátlan adatátviteli vonal biztosítása, az adatokat adatkeretökké tördeli, továbbítja.

A nyugtát fogadja, hibajavítást, forgalomszabályozást végez.

3. Hálózati réteg

Feladata az útvonalválasztás, az utolsó réteg, amely ismeri a hálózati topológiát.

4. Szállítási réteg

Feladata a végpontok közötti hibamentes adatátvitel, az összeköttetések felépítése, bontása, a csomagok (keretek) sorrendbe helyezése.

5. Együtműködési réteg

Feladata a logikai kapcsolat felépítése, bontása, párbeszédszervezés.

6. Megjelenítési réteg

Feladata a tömörítés, rejtjelezés, kódcsere.

7. Alkalmazási réteg

Feladata a felhasználóval való kommunikáció, szolgáltatások.

ETHERNET hálózat

- -DEC, XEROX és az INTEL közös fejlesztése 1970-1980.
- -1980-ban fogadták el IEEE802.3 Bizottság szabványként.
- -Először vastagkoax, 1990-től vékonykoax –szal.

- -A számítógép. Ethernet csatló kártyával rendelkezik, amelyen az adó/vevő áramkörök állítják elő az elektromos jeleket a koax számára.
- hagyományos Ethernet sín típusú, max. hossza korlátozott
- 10-100 Mbit/s

Ethernet csomag felépítése

előtag 8 byte	rendeltetési cím 6 byte	forrás cím 6 byte	protokoll típusa 2 byte	adat 0-1500 byte	keret ellenőrző kód (CRC)
------------------	----------------------------	----------------------	----------------------------	------------------------	------------------------------

Előtag

Ethernet csomagot jelző bitsorozat (10101010)

Rendeltetési cím

A célállomás kártyacíme

Forrás cím

A küldő állomás kártya címe

Protokoll típusa

TCP, XNS, Apple Talk

adat: adatmező

Keret ellenőrző kód

Bitkombináció a megsemmisült vagy megsérült adatok érzékelésére

Hálózati osztályok

➤ A osztály

- 7 bitet használ a hálózat és 24 bitet az egyes interfészek azonosítására
- 16.777.216 gép megcímzésére alkalmas
- az első szám 1 és 127 között van,
- összesen 125 ilyen hálózat létezhet

➤ B osztály

- 16 bit a hálózatra és 16 bit az interfészre,
- maximum 65.536 gép megkülönböztetésére képes,
- nagyobb vállalatok, egyetemek, cégek részére osztották ki
- 121 és 191 közötti
- 16.382 B osztályú hálózat létezik

➤ C osztály

- 24 bit a hálózatra 8 bit a gépre
- max. 256 gép címzésére
- kisebb vállalatok, Internet szolgáltatók
- 192 és 223 közötti IP címek
- 2.097.150 C osztályú hálózat

Speciális és fenntartott címek

➤ D osztály

- 224 és 239 multicasting eljárás részére fenntartva (üzenetszórás, a hálópontok egyrészének szóló adás)

➤ E osztály

- 240 és 255 közötti
- Internet saját céljaira fenntartott címek

➤ Privát címek

- A 10.0.0.0
  - B 127.16.0.0 és 127.31.0.0
  - C 192.168.1.0 és 192.168.255.0
- Belső hálózatokban Intranetekben használatos címek.

Internet alapfogalmak

WWW (World Wide Web)

Egymásra hivatkozó dokumentumok összessége.

Egyszerűsíti az információkeresést, mivel minden dokumentumnak egyedi címe van, amellyel hivatkozni lehet rá. Ez a cím a http betűkkel kezdődik.

http (Hipertext Transfer Protokoll)

Leírja azokat a szabályokat, amelyeket a programok a Weben történő információcseréhez használnak.

Egy-egy ilyen címen, egymáshoz kapcsolódó lapok jelenítik meg az információkat.

Az információk első lapját honlapnak (homepage) nevezzük.

HTML

Az információk megjelenítéséhez egységes nyelvet használunk, ez a html.

Hiperhivatkozás

Dokumentumok egymásra hivatkozó láncolata, azaz egy dokumentumban elhelyezett olyan hivatkozás (cím) amely egy másik dokumentumra mutat.

FTP

Olyan alkalmazás, amely lehetővé teszi egy távoli számítógéppel történő kapcsolat kiépítését.

Elektronikus posta (E-mail)

Az Internet legalapvetőbb szolgáltatása.

A hálón, postafiókkal rendelkező bármely felhasználóhoz küldhető elektronikus levél, illetve bármelyiktől fogadható.